

Open brief aan minister Vandeurzen

Mijnheer de minister,

Het personeel van gemeenschapsinstelling De Kempen ziet zich genoodzaakt nogmaals aan de alarmbel te trekken omwille van de leef- en werkomstandigheden in de instelling.

De afgelopen weken sloegen verschillende actoren uit de sector reeds een noodkreet (cfr. voorpagina DM 26/12/2017 e.a.), maar ook in Mol gaf het personeel op 23.11.2017 door middel van een spontane werkonderbreking reeds aan dat de grenzen van de draagkracht eens te meer bereikt, zo niet overschreden zijn.

Onmiddellijk na de actie, op maandag 27.11.2017, hadden we een spoedoverleg met administrateur-generaal Van Mulders, welke ons beloofde de problemen diezelfde dag nog met U te bespreken. Sindsdien hebben we helaas niets meer vernomen noch van U, laat staan van dhr. Van Mulders.

De toestand in de GI van Mol is er ondertussen niet op verbeterd.

Enerzijds zijn er de structurele problemen van de sector die U goed bekend zijn:

- onvoldoende uitstroombmogelijkheden naar voorzieningen in de Bijzondere Jeugdzorg (we houden ons hart vast wat dat gaat geven als de nieuwe jeugdwet van kracht wordt met 'vaste' verblijfstermijnen in de GI's);
- geen of onvoldoende samenwerking met de (residentiële) kinderpsychiatrie;
- totaal onvoldoende opnamemogelijkheden in VAPH-voorzieningen voor multi-problem jongeren welke in de GI's geplaatst worden wegens gedragsproblemen in (wachtijden tot 2 jaar);
- geen naadloze vervolghulp voor jongeren die de GI 'moeten' verlaten omdat ze meerderjarig worden, ondanks Jordy;
- nog steeds (te) lang aanslepende procedures Uit Handen Geven (UHG) en onduidelijkheid over aanpak vanaf 2019 (sluiting Tongeren);
- ...

Anderzijds zijn er de problemen eigen aan de GI's in het algemeen en de situatie in campus De Markt in het bijzonder.

Laten we van wal steken met de **"transitie"**.

Uw beslissing van 24.02.2017 om 2 jongensleefgroepen in campus De markt te sluiten en om te vormen tot 2 meisjesleefgroepen, heeft een enorme impact en zorgt voor toenemende frustratie.

Het feit dat de plaatselijke directie van gemeenschapsinstelling De Kempen 2 dagen voor deze belangrijke beleidsbeslissing zelfs niet eens op de hoogte was van Uw plannen, doet ernstige vragen rijzen inzake betrokkenheid en communicatie van en met Uw eigen administratie.

Als vakbonden pleiten we al meer dan 10 jaar voor een grondige oplossing van het regionaliteitsprobleem dat zich stelt voor de opvang van meisjes in de gemeenschapsinstellingen. Minderjarige meisjes uit Limburg of de Kempen konden tot dusver enkel terecht in gemeenschapsinstelling De Zande te Beernem, wat het voor ouders en contextwerkers bijzonder moeilijk maakte om goed samen te werken. Talloze keren hebben we geadviseerd om te investeren in de bouw van een volwaardige gemeenschapsinstelling voor meisjes in de regio Kempen. De vorige Vlaamse regeringen gaven nog de indruk op zoek te gaan naar een geschikte locatie. Plannen werden gemaakt, werden aangepast en tenslotte verticaal geklasseerd. Voor de huidige Vlaamse regering is de bouw van een meisjescampus in het oosten van Vlaanderen duidelijk geen prioriteit. De (te) beperkte middelen werden gereserveerd voor een (te) langzame maar evenzeer noodzakelijke renovatie en uitbouw van De Grubbe in Everberg. Plannen om iets te doen aan het nijpend tekort aan opvangplaatsen voor meisjes werden verschoven naar 2021 of later.

Misschien dacht U het probleem inzake regionaliteit op te lossen door overhaast in Mol 2 leefgroepen voor jongens (20 bedden) te sluiten en op enkele maanden tijd een "transitie" door te voeren naar 2 leefgroepen voor meisjes (18 bedden). De realiteit is dat U meer problemen gecreëerd heeft, dan opgelost.

Uiteraard is het voor de 18 betrokken meisjes en hun context goed dat ze ondertussen terecht kunnen in eigen streek. Dat niet minder dan 90% van hen een VOS-statuut heeft is misschien op dit moment een bijzaak, maar doet ons afvragen waar ze terecht zullen kunnen vanaf 2019, aangezien in de nieuwe jeugdwet opnames in de GI's voorbehouden zouden worden voor MOF-dossiers.

Alhoewel we in Mol amper 2 maanden ervaring hebben met meisjes die voor een langer verblijf worden toevertrouwd aan een gemeenschapsinstelling, is het nu al duidelijk dat de problemen en de noden van deze meisjes heel erg verschillen van die van hun mannelijke leeftijdsgenoten. Het zal tijd en investeren in opleiding vragen om hen de meest aangepaste opvang en begeleiding te kunnen bieden. Een opmerkelijk aantal van deze meisjes vertoont bovendien zeer problematisch gedrag ten gevolge de verschrikkelijke dingen die ze beleefd hebben in vaak erg verontrustende opvoedingssituaties (VOS). Zij zouden gebaat zijn met een individuele begeleiding, maar er zijn alleen enkele zogenaamde GIB-bedden beschikbaar in De Zande te Beernem. Dan toch maar terug de bus op met de meest gekwetste onder hen?

Uw beslissing heeft ook tot gevolg dat sinds het voorjaar van 2017 jongens uit Limburg of de Kempen amper nog terecht kunnen in Mol en doorverwezen worden naar De Grubbe in Everberg of De Zande in Ruiselede. Regionaliteitsprobleem opgelost? Voor wie?

De Grubbe zit daardoor sinds afgelopen zomer permanent vol, met als gevolg een ongezien aantal incidenten en een zware impact op de draagkracht van het personeel. De infrastructuur van De Grubbe is ondermaats, om niet te zeggen ongeschikt om er met groepen van 10 jongeren te werken. Meerdere goede en dynamische collega's haakten de afgelopen maanden definitief af omwille van de werkomstandigheden.

Het is in De Grubbe een dagelijks komen en gaan van dure taxi's met jongens die er vaak niet binnen kunnen. Het is niet ongewoon dat er op één dag 5 bevelschriften van jeugdrechters tot opname in De Grubbe niet uitgevoerd kunnen worden bij gebrek aan opnamecapaciteit. Er is een carrousel ontstaan waarbij jeugdrechters de ene jongen vervroegd vrijstellen om een bed vrij te maken voor een meer urgente opname. Dit kan toch niet Uw bedoeling geweest zijn?

Ieder bed dat momenteel vrijkomt in Mol wordt diezelfde dag nog opgevuld vanuit De Grubbe aangezien zij -terecht- toegang hebben tot de 3 prior plaatsen van De Kempen. Gevolg is evenwel dat

jeugdrechters geen jongens meer regulier kunnen toevertrouwen aan Mol omdat er zo goed als nooit nog een bed beschikbaar is voor een 'gewone' rechtstreekse opname.

Kunt U ons vertellen hoeveel jongens, zowel MOF-fers, als VOS-sers, sinds de afbouw van de 20 opvangplaatsen door de jeugdrechters niet geplaatst konden worden in campus De Markt?

Jongens die meer dan 5 dagen ongewettigd afwezig zijn in campus de Markt (na ontvluchting of een mislukt verlov) kunnen zelfs niet meer terugkeren naar de instelling, ook al hebben ze daar ondertussen een traject van maanden afgelegd.

In het regeerakkoord van 2014 lezen we dat in de differentiatienota de lijnen zouden worden uitgetekend voor de positionering van de gemeenschapsinstellingen door de uitbouw van een goede diagnostiek in een gesloten oriëntatiecentrum en verdere inhoudelijke modulering van de werking. Alhoewel het oriëntatiecentrum op zich laat wachten, nam GI De Kempen het voortouw om hard in te zetten op een aangepast modulair aanbod. Ontelbare uren en diensten werden geïnvesteerd in het ontwikkelen van aparte programma's en handelingsplannen voor jongens die ofwel in een observatie-, ofwel in een begeleidingsleefgroep werden opgenomen. De noden van jongens die ter observatie of in functie van een (langdurige) begeleiding aan een GI worden toevertrouwd zijn inderdaad vaak anders en verdienen terecht een aangepast programma. Het personeel had de indruk dat de zware inspanning ondertussen loonde en dat de modulaire aanpak vruchten begon af te werpen. Maar van de ene dag op de andere werd die modulaire aanpak ondergeschikt gemaakt aan de noodzaak om 2 meisjesleefgroepen te integreren in de campus. De 3 overblijvende leefgroepen van jongens worden voor het eerst in de geschiedenis van de gemeenschapsinstelling gewoon een amalgaam van oriëntatie, observatie en begeleidingsdossiers.... Plots zijn de aangepaste trajecten niet meer zo belangrijk en kan het allemaal wel weer in één en dezelfde leefgroep gebeuren. Het personeel betreurt deze beslissing en is er van overtuigd daardoor niet meer dezelfde zorg op maat te kunnen aanbieden aan de geplaatste jongens.

Bovendien had de transitie ook een zeer zware invloed op de organisatie van de interne school van De Markt. Het praktijkgericht onderwijs van onze instelling was tot dusver volledig gericht op typisch 'mannelijke' opleidingsvormen: hout, bouw, lassen, metaalbewerking, ... Niet meteen (beroeps)opleidingen die aansluiten op de wensen van een meisjespopulatie. De interne school van De Markt is sinds november 2017 gemengd voor jongens en meisjes, maar tijd en middelen ontbraken om de infrastructuur aan te passen, lespakketten uit te werken of didactisch materiaal voor nieuwe opleidingsvormen aan te schaffen.

Kortom, de ombouw van 2 leefgroepen heeft voor een beperkte groep meisjes het regionaliteitsprobleem opgelost, maar heeft daarnaast ervoor gezorgd dat er nu een regionaliteitsprobleem ontstaan is voor jongens, dat de interne modulaire aanpak on hold werd gezet en dat jeugdrechters meer dan ooit jongens, voor wie zij menen dat een verblijf in De Grubbe of De Kempen een gepaste maatregel zou zijn, niet kunnen toevertrouwen aan deze gemeenschapsinstellingen. Een zware maatschappelijke prijs!

De transitie heeft ook geleid tot een toegenomen oneigenlijk gebruik van de Time Out (TO) leefgroep. Jongens die eigenlijk in aanmerking komen voor een (langdurige) begeleiding worden bij gebrek aan plaats dan maar ondergebracht in de TO-leefgroep van de instelling. De omkadering van de TO-leefgroepen is evenwel al jaren te beperkt om voor deze jongens (of meisjes), die voordien doorgaans een moeilijk traject kenden in een private voorziening, een inhoudelijk programma op maat te kunnen aanbieden. Jongeren in een TO-leefgroep worden niet geïntegreerd in het onderwijstraject van de instelling en moeten het stellen met een halftijdse collega die hen wat kan

bezighouden. Al geruime tijd pleiten wij voor een betere omkadering om het kort verblijf van de vele honderden jongeren die jaarlijks een TO in een GI krijgen, zo zinvol mogelijk te maken.

Tenslotte heeft de transitie ook de werking van onze onthaalleefgroep M1 volledig op zijn kop gezet. Tot dusver stond M1 in voor het gefaseerd onthaal van nieuwkomers (6 kamers) en voor de opvang van interne crisissituaties via 6 afzonderingskamers en 3 veiligheidscellen.

Sinds november 2017 moet M1 instaan voor een korte ontvangst van reguliere nieuwkomers waarvoor 2 afzonderingskamers werden omgebouwd tot ontvangstkamers. De ontvangstkamers zijn voorlopig zo goed als overbodig omdat reguliere opnames haast niet meer mogelijk zijn door de opnamedruk vanuit De Grubbe. De behoefte en noodzaak aan voldoende afzonderingskamers is evenwel niet gedaald. Ondertussen hebben we slechts 4 i.p.v. 6 (-33%) afzonderingskamers beschikbaar waardoor jongeren (jongens en meisjes) die het even moeilijk hebben in hun leefgroep of gewoon agressief gedrag vertonen, minder makkelijk terecht kunnen in een afzonderingskamer om daar tot rust te komen en stappen te zetten naar herstel. Dat zorgt voor een groter onveiligheidsgevoel zowel bij jongeren, als personeel.

Door de ombouw van 20 plaatsen voor jongens naar 18 plaatsen voor meisjes, verblijven er permanent 2 jongens in M1 die nergens in een leefgroep terecht kunnen. Een zeer ongelijke situatie voor deze 2 gasten en een bijkomende belasting voor het team van M1. Wanneer de reguliere opnamecapaciteit bereikt is -en dat is doorgaans het geval- verblijven in M1 niet alleen de 2 extra jongens, maar ook de drie prioritaire opnames, want ook zij kunnen niet doorschuiven naar een leefgroep. Daar bovenop mag M1 dan ook nog dienstdoen voor de tijdelijke opvang van erg getroebleerde jongeren die om één of andere reden niet langer kunnen verblijven in een gewone leefgroep en dat is gewoon te veel van het goede. Het gaat daarbij om jongeren met doorgaans ernstige mentale- of gedragsproblemen, welke eigenlijk terecht zouden moeten kunnen in GIB-leefgroep M7 waarvan helaas ook altijd alle beschikbare bedden gevuld zijn.

Het team van M1 kan deze vierdubbele opdracht onmogelijk op een pedagogisch verantwoorde manier bolwerken. De corebusiness van M1 is voorzien in een veilige opvang van jongeren die het even moeilijk hebben (met zichzelf of anderen) in de instelling, die kort beveiligd moeten worden tegen zichzelf of de kans moeten krijgen om zonder onnodige prikkels tot rust te komen. Op dit moment kan M1 deze fundamentele opdracht onvoldoende verzekeren, wat leidt tot onrust en te vermijden risico's in de andere leefgroepen. De rol van M1 moet onmiddellijk herzien worden in het belang van minderjarigen en personeel!

Mijnheer de minister, we zijn er ons van bewust dat veranderingen binnen een instelling logischerwijs een invloed hebben op het gemoed van het personeel. We zijn ondertussen ervaringsdeskundigen op dat vlak. Maar het is belangrijk dat over veranderingen goed wordt nagedacht en dat bij voorkeur de ganse gemeenschap van een campus hierbij wordt betrokken. Een ingrijpende verandering zoals de transitie, welke door een ministeriële beslissing plots wordt opgelegd en die weinig respect toont voor de zware inspanningen die de voorgaande jaren geleverd werden om een verantwoord modulair aanbod uit te werken, heeft uiteraard gezorgd voor erg veel extra stress op de werkvloer. De lof die U en Uw administratie regelmatig uitspreken over de inspanningen die het personeel van de verschillende GI's elke dag leveren voor het welzijn van onze jongeren, verliest zijn glans in die omstandigheden.

Ook bij het opstellen van deze open brief en het formuleren van concrete eisen, staat het welzijn van onze jongeren centraal. We merken dat de inspanningen en aanpassingen van het personeel als een

evidentie gezien worden. De schouderklopjes die gegeven worden missen hun effect wanneer we voor de zoveelste keer vaststellen dat omwille van budgettaire redenen langdurig zieke collega's niet of erg laattijdig vervangen worden, wanneer er geen middelen zijn om noodzakelijke prikkelarme ruimtes (PAR) in te richten in de leefgroepen, wanneer al meer dan 10 jaar meisjes voor een TO opgevangen worden in wooncontainers waarvan de houdbaarheidsdatum overschreden is.

Mijnheer de minister, we nodigen U uit navraag te doen bij Uw administratie over het ziekteverzuim onder het begeleidend en onderwijzend personeel van de verschillende campussen sinds midden 2017. Een deel van die afwezigheden werd opgenomen in een administratieve vervangings- 'container', maar de vervangingen die komen zijn vaak te weinig en meestal te laat. De collegialiteit is groot onder het personeel, maar de vele extra vervangdiensten zijn niet alleen emotioneel erg belastend, er is daarnaast ook geen noemenswaardige tegemoetkoming voor de familiale en sociale kosten die deze onvoorziene diensten veroorzaken. Het bestaande systeem van de zeer uitzonderlijke verstoringspremie dient daarom uitgebreid te worden.

Ook op logistiek vlak hebben wij als instellingen veel van onze pluimen verloren. De logistieke diensten zijn onderbemand en kunnen hun vele taken amper bolwerken. Het stuit ons tegen de borst dat er wel geld is voor dure outsourcingcontracten, niet voor een volwaardige PEP-logistiek.

Mijnheer de minister, de problemen waarmee de gemeenschapsinstellingen worstelen zijn divers. Structurele problemen zoals de uitstroom van onze jongeren zijn ondanks vele hervormingen ver van opgelost. De problemen die zich momenteel daarbovenop manifesteren in De Kempen, zijn direct of indirect het gevolg van Uw beslissing van 24.02.2017. In deze omstandigheden kan het personeel niet langer de beste zorgen garanderen voor de soms erg moeilijke, maar vaak ook erg kwetsbare jongeren, die aan onze instelling worden toevertrouwd.

Wij dringen erop aan dat U gepaste maatregelen zal nemen om aan de problemen die wij hieronder oplijsten tegemoet te komen. Om onze bezorgdheid kracht bij te zetten zullen wij vanaf dinsdag 23.01.2017 met het gemeenschappelijk vakbondsfront gepaste acties ondernemen.

Concreet eisen wij:

- * aanpassing opnamecapaciteit De Markt naar 79 (20 TO, 18 meisjes, 36 jongens, 3 prior en 2 prior GIB)*
- * opnieuw 6 ipv 4 afzonderingskamers in M1*
- * M1 blijft functioneren als onthaalleefgroep voor De Markt tot het gesloten oriëntatiecentrum De Grubbe volledig operationeel is voor jongens en meisjes*
- * maximaal 3 priorbedden, waarvan 1 voor meisjes*
- * TO-leefgroepen (in alle campussen) betere omkadering in functie van inhoudelijk dagprogramma dwz per TO-leefgroep 1 contextwerker, 1 ergotherapeut, ½ sportleerkracht, 1 trajectcoördinator*
- * per GIB-leefgroep: 1 begeleider extra, 1 ergotherapeut, 1 psychiatrisch verpleegkundige*
- * bijkomend generiek budget voor deze extra functies*
- * inrichten van een PAR in elke leefgroep en prioritair in de meisjesleefgroepen*
- * dringende aanpassing onderwijsinfrastructuur en voldoende werkingsmiddelen*

- * evaluatie clusterwerking na 3 maanden en voorzien in studieleerkracht*
- * onderwijs aanbod op maat van de jongeren*
- * investeren in veiligheidsdeuren leefgroepen*
- * versnelde investering in volwaardige meisjescampus regio Kempen*
- * oplossing op korte termijn voor de opvang van meisjes met GIB-profiel welke in GI De Kempen belanden*
- * container vervangingen uitbreiden naar afwezigheden vanaf dag 1 ipv dag 15*
- * transparantere werking container en sneller vervangen op de juiste plaats*
- * protocolakkoord van samenwerking met (kinder)psychiatrische voorzieningen niet enkel voor crisisopnames*
- * procedure UHG maximaal 6 maanden verblijf in GI*
- * verstoringspremie bij iedere vraag van leidinggevende tot aanpassing van de diensten*
- * substantiële verhoging uitstroom bedden in voorzieningen (jeugdzorg, VAPH) voor GI-jongeren*
- * aanpassing logistiek kader aan werkelijke noden en stoppen met dure uitbestedingen*
- * aparte container logistieke diensten*

Hoogachtend,

De personeelsleden van gemeenschapsinstelling De Kempen.